

О. А. Матвійчук

аспірант
Класичного приватного університету

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті виявлено сутність державної інформаційної політики в Україні. Окреслено напрями державної інформаційної політики, наведено приклад. Розкрито реалізацію державної інформаційної політики, що базується на нормативно-правовій базі України. Визначено головні аспекти інформаційного суспільства у зв'язку з його постійними змінами. Наведено основні поняття та характеристики державної інформаційної політики як частини термінологічного апарату згідно із Законом України «Про інформацію».

Ключові слова: державна інформаційна політика, інформаційне суспільство, інформаційний простір, інформаційні технології.

Постановка проблеми. Унаслідок зростання значення та розширення інформаційного простору в суспільстві має місце державна інформаційна політика як основний елемент інтелектуального розвитку населення України. Основними питаннями щодо визначення сутності державної інформаційної політики, що постають перед дослідниками, варто назвати, зокрема, мету державної інформаційної політики та принципи й напрями, які повинні бути в межах державної інформаційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вітчизняних науковців приділили увагу теоретичним та практичним аспектам інформаційної політики; зокрема, ці питання розглянуто В. Івановим, О. Литвиненком, А. Москаленком, Г. Почепцовим, С. Чукутом та іншими вченими. Проблематиці державної інформаційної політики присвятили праці такі автори, як І. Арістова, Л. Березовець, В. Білоус, А. Гальчинський, О. Голобуцький, В. Горбатенко, О. Григор, В. Данільян, Н. Дніпренко, О. Дубас, О. Ємельяненко, В. Журавський, М. Згуровський, В. Іванов, Є. Калашнюк, І. Кисарець, А. Колодюк, О. Литвиненко, О. Маруховський, В. Недбай, Г. Несвіт, І. Огірко, В. Парфенюк, Г. Почепцов, В. Скалацький, О. Скаленко, О. Соснін, О. Старіш, В. Тронь, О. Флюр, В. Фурашев, В. Хомяков, П. Цегольник, І. Чиж, С. Чукут, О. Шевчук та інші. Однак подальше вивчення, аналіз та окреслення державної інформаційної політики постає перед науковцями як головне питання внаслідок розвитку інформаційного середовища.

Мета статті – визначити сутність державної політики як основного компонента розвитку ін-

формаційного суспільства, дослідити напрями державної політики, принципи, за якими здійснюється державна політика, та мету здійснення державної інформаційної політики.

Виклад основного матеріалу. В Україні становлення інформаційного суспільства перебуває на початковому етапі. Тому визначення мети, принципів і напрямів, за якими буде здійснюватись державна інформаційна політика, стає вкрай важливим завданням у ході наукових досліджень. На жаль, стан інформаційного середовища в аспекті державної підтримки перебуває на периферії та потребує нагального збільшення участі держави в регулюванні розвитку інформаційного суспільства [1; 2].

Реалізація державної інформаційної політики повинна спиратись на нормативно-правову базу в таких питаннях:

- 1) закріплення юридичної взаємодії в інформаційному просторі;
- 2) формування концептуального підходу до реалізації державної інформаційної політики в інформаційному просторі;
- 3) імплементації створених програм із державної інформаційної політики, інтегруючи фактор несподіваності внаслідок швидких змін в інформаційному просторі, що супроводжується зміною інформаційних технологій і відносин в інформаційному суспільстві;
- 4) створення координаційного центру щодо впровадження державної інформаційної політики на рівні регіонів, міст, сіл чи селищ;
- 5) надання експертних оцінок унаслідок імплементації державної інформаційної політики для кращого розуміння подальших дій та

заходів (розроблення короткострокових, середньострокових і довгострокових планів);

б) повної уніфікації даних у реалізації державної інформаційної політики незалежно від регіону, міста, села чи селища;

7) створення законодавчих меж для імплементації певної діяльності, тобто надання сертифікатів, ліцензій тощо.

До заходів реалізації державної інформаційної політики потрібно віднести такі:

а) адаптивність до запитів інформаційного суспільства – суміщення методів децентралізації й централізації;

б) самозабезпечення – надання можливостей у межах державної інформаційної політики всім учасникам інформаційного простору забезпечувати себе самостійно;

в) інвестиційну привабливість – надання преференцій для інвесторів, які будуть вкладати кошти в український інформаційний простір.

Також необхідно визначити головні аспекти інформаційного суспільства, враховуючи постійні зміни сучасного інформаційного суспільства.

По-перше, інформатизація суспільства та його розвиток є процесом розвитку суспільства, унаслідок чого змінюються вподобання (наприклад, зміна бачення кожною людиною політичних, економічних і соціальних процесів держави).

По-друге, підтримка інформаційної сфери забезпечується вже технологічною сферою держави, залежно від її рівня розвитку змінюються також самі підходи до окреслення основних потреб інформаційного суспільства.

По-третє, відбувається деструкція відносин між різними секторами інформаційного середовища внаслідок інформатизації суспільства, тому виникає запит щодо чіткого визначення юридичних меж [3].

Окреслюючи основні поняття та надання певної характеристики державної інформаційної політики, варто підкреслити термінологічний апарат згідно із Законом України «Про інформацію».

Так, інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Основними принципами в цій сфері є такі: а) гарантованість права на інформацію; б) відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; в) достовірність і повнота

інформації; г) свобода вираження поглядів та переконань; ґ) правомірність одержання, використання, поширення, зберігання й захисту інформації; д) захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

Основними напрямками державної інформаційної політики є такі: 1) забезпечення доступу кожного до інформації; 2) забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення й охорони інформації; 3) створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; 4) забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; 5) постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; 6) забезпечення інформаційної безпеки України; 7) сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору [4].

Також варто приділити увагу характерним ознакам інформаційного суспільства як складника, на основі якого формуються напрями державної інформаційної політики, зокрема:

1) глобалізація інформаційного простору, унаслідок чого підвищується комунікація між спільнотою та доступ до глобальних інформаційних ресурсів;

2) домінування нових технологій у сфері інформаційних технологій як основного елемента змін у соціально-економічних і соціально-політичних відносинах в інформаційному суспільстві;

3) формування нового бачення щодо поняття виробництва, унаслідок чого інформація стає продуктом для інформаційного суспільства;

4) зміна підходів до підвищення рівня знань, професійних навичок та сприяння інформаційного обміну на міжнародному, національному й регіональному рівнях;

5) надання можливостей громадянам держави нової соціальної інституції як основного компонента підвищення спроможності забезпечення прав громадян.

Надані характеристики свідчать про те, що інформаційний простір є головною частиною життя суспільства та нерозривно пов'язаний із державною інформаційною політикою. Таким чином, розвиток суспільства в інформаційному просторі супроводжується розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, що дає змогу будувати нові сервіси для інформаційного суспільства в таких напрямках, як економіка, дер-

жавне управління, освіта, національна культура, наука й техніка [4].

Варто зазначити, що державна інформаційна політика – це імплементація комплексу дій регулятора для отримання, використання, поширення та зберігання інформації. Метою державної інформаційної політики є забезпечення розвитку інформаційного суспільства в межах дотримання законодавства України. З огляду на державні функції основними напрямками імплементації державної інформаційної політики є такі:

1) створення екосистеми інформаційного простору для вільного доступу до нього населення України;

2) формування та створення обмежень для українського інформаційного простору, для його захисту;

3) адаптація державної інформаційної політики до нових економічних, політичних, соціальних, технологічних та інформаційних умов у разі їх імплементації як частини інформаційного суспільства;

4) оптимізація інформаційного простору (обмеження шкідливого контенту) шляхом реалізації державної інформаційної політики;

5) збагачення україномовних ресурсів та збільшення ресурсної бази за рахунок надання преференції з боку держави для україномовного контенту;

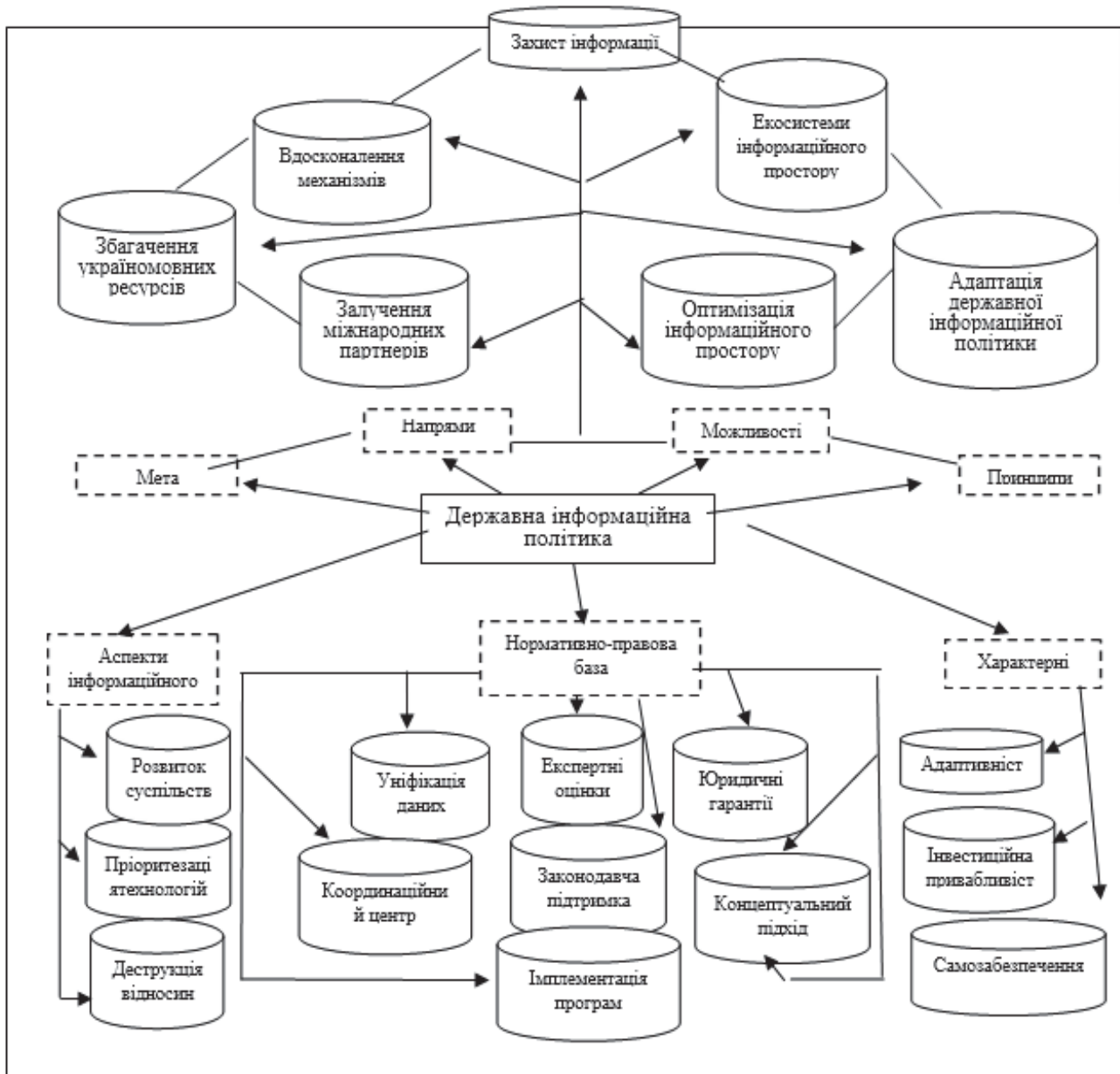

Рис. 1. Схема дефініції державної інформаційної політики

6) удосконалення механізмів імплементації інструментів кібербезпеки в разі виникнення потреби;

7) залучення міжнародних партнерів до розроблення спільної політики в інформаційному просторі для уникнення конфліктних ситуацій з іншими державами.

Вказуючи основний базис державної інформаційної політики, варто зазначити, що державна інформаційна політика є частиною інформаційно-правової політики держави, що має на меті модернізацію та розроблення нових механізмів публічного управління інформаційної сфери. Загалом державна інформаційна політика є концептуальним осмисленням ідей, цілей, завдань, принципів, програм, які віддзеркалюють усю суть державної політики щодо інформаційного суспільства.

Однак інформаційно-правова політика є комплексом дій, де суб'єктами можуть виступати громадяни, державні й недержавні інституції для створення, корекції та імплементації правового регулювання державою. Інформаційно-правова політика – це один із видів регуляторного механізму державної інформаційної політики, що спрямовує свій вектор дій на створення системи регулювання нормативно-правового поля процесу інформатизації, а також засіб закріплення й реалізації політичного напрямку країни щодо становлення інформаційного суспільства [5].

Досліджуючи державну інформаційну політику, варто підкреслити роль інформатизації в освіті – інформаційному просторі – як головного чинника розвитку інформаційного суспільства, що здатний сприяти таким напрямкам розвитку освіти в державі, як навчальна робота, навчально-методична робота, контроль виконання директивних документів, швидкий обмін інформацією між різними рівнями державних органів влади у сфері освіти. Головним моментом імплементації державної інформаційної політики у сфері освіти має стати антимонопольний складник, що стосується всіх аспектів функціонування інформаційно-освітнього простору. Однак сприйняття наявних інструментів повинне ідентифікуватись як інструмент сьогодення, а не майбутнього, тому що інформаційні технології є найбільш стрімкими у своєму розвитку. Головне місце починають посідати інформаційні технології у сфері освіти [6]. Тому варто надати дефініцію державної інформаційної політики у вигляді схеми, сформованої на основі

всіх джерел (див. рис. 1).

Ця схема являє собою дефініцію державної інформаційної політики, відображає її зв'язки, комунікацію та характеристику її рис, що впливає на зміни в соціально-економічних і соціально-політичних відносинах інформаційного суспільства. Схема відображає загалом комплекс державної та інформаційної політики на основі викладеного дослідженого матеріалу, у ході чого було виявлено сутність, мету, напрями й принципи реалізації державної інформаційної політики.

Висновки і пропозиції. На основі проведеного аналізу варто сказати, що сутність державної інформаційної політики в межах розвитку інформаційного суспільства стає основним вектором розвитку останнього. Однак зауважимо, що сутність, напрями й принципи державної інформаційної політики є важливими елементами в процесі регулювання та розвитку інформаційного суспільства.

Надання можливості суспільству динамічно розвивати український інформаційний простір насамперед дасть змогу реалізувати весь національний потенціал задля вирішення загальнодержавних питань. Необхідно зауважити щодо імплементації державної інформаційної політики, що її реалізація спирається на розвиток інформаційного суспільства, тобто чим динамічнішим буде зростання ролі й значення соціально-економічних і соціально-політичних відносин у суспільстві, тим частіше буде змінюватись інструментарій державної інформаційної політики.

Аналізуючи вищевикладене, зазначимо, що інформаційне суспільство є рушійною силою в розвитку держави, впливаючи на його розбудову, зокрема в таких напрямках, як соціальна сфера. Тому активна участь громадян у державотворчих процесах має бути актуальним питанням.

Список використаної літератури:

1. Іванченко Ю. Сутність, головні напрями та способи державної інформаційної політики в Україні / Ю. Іванченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/philolo/05ijmipu.pdf>.
2. Негодченко В. Основні напрями державної інформаційної політики в Україні / В. Негодченко // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 4. – С. 77–81.
3. Брижко В. До питання упорядкування діяльності в інформаційній сфері / В. Брижко //

- Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии. – 2009. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.khai.edu/csp/nauchportal/Arhiv/OIKIT/2009/OIKIT42/29_%D0%91%D1%80%D0%B8%D0%B6%D0%BA%D0%BE_.pdf.
4. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
 5. Єсімов С. Інформаційно-правова політика як складова інформаційної функції держави / С. Єсімов, С. Мельник // Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journal.lvduvs.edu.ua/visnyku/nvsy/01_2016/16yessifd.pdf.
 6. Бурлай М. Напрями державної інформаційної політики та розвитку системи вищої освіти / М. Бурлай // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2013. – № 5. – С. 40–45.
 7. Самсонова К. Інформатизація в Україні: основні тенденції та проблеми / К. Самсонова, А. Лисенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4764/1/%E2%84%9611_1_2011-80-84.pdf.

Матвийчук А. А. Сущность государственной политики формирования информационного общества

В статье выявлена сущность государственной информационной политики в Украине. Определены направления государственной информационной политики, приведен пример. Раскрыта реализация государственной информационной политики, базирующейся на нормативно-правовой базе Украины. Определены основные аспекты информационного общества в связи с его постоянными изменениями. Приведены основные понятия и характеристики государственной информационной политики как части терминологического аппарата в соответствии с Законом Украины «Об информации».

Ключевые слова: государственная информационная политика, информационное общество, информационное пространство, информационные технологии.

Matviichuk O. A. The essence of the state policy forming of information society

The article reveals the essence of the state information policy in Ukraine. The directions of the state information policy are outlined, an example is given. The implementation of the state information policy based on the normative and legal basis of Ukraine is revealed. The main aspects of the information society are identified in connection with its constant changes. The main concepts and characteristics of the state information policy as a part of the terminological apparatus according to the Law of Ukraine “On Information” are given.

Key words: state information policy, information society, information space, information technologies.